

Levenseinde^{KLINIEK}

Help, ik wil dood!!

door *Cisca Peters verpleegkundige bij de SLK*
en *Rik Haarmans arts bij de SLK*

Euthanasie bij MS

1

Doel van deze workshop

- Uitleg geven over onze praktijk
- euthanasie bij MS: wat kan het moeilijk maken
- Wat zijn jullie ervaringen? Kunnen we die samen delen?
- Mogelijkheid bespreken van het inschakelen van een buddy

Levenseinde^{KLINIEK} 2

2

Onderdelen presentatie

1. Statistische gegevens
2. een drietal casuïstiek
3. Vragen/discussie

Levenseinde^{KLINIEK} 3

3

Ontvangen hulpvragen 12 mnd | nov-18

	2015	2016	2017	2018-YTD	2018-MQT
Kanker	238 (21.4%)	369 (23.0%)	450 (18.1%)	456 (19.5%)	120 (19.0%)
Zenuwstelsel	0.0%	0.0%	202 (8.1%)	175 (7.3%)	40 (6.7%)
Hart en vaat	0.0%	0.0%	48 (1.9%)	51 (2.1%)	8 (1.3%)
Longaandoeningen	0.0%	0.0%	74 (3.0%)	47 (2.0%)	9 (1.4%)
Overige somatiek	403 (37.3%)	548 (29.7%)	339 (13.6%)	311 (13.1%)	74 (11.7%)
Combinatie van aandoeningen	0.0%	0.0%	66 (2.7%)	195 (8.2%)	62 (9.8%)
Stapeling van ouderdomsaandoeningen	0.0%	244 (13.2%)	300 (14.5%)	248 (10.6%)	72 (11.4%)
Dementie	87 (8.2%)	149 (9.8%)	209 (8.4%)	189 (7.9%)	56 (8.8%)
Psychiatrie	419 (32.4%)	503 (27.3%)	679 (27.3%)	651 (27.3%)	167 (26.4%)
Geen duidelijke medische diagnose	67 (5.2%)	31 (1.7%)	60 (2.4%)	48 (2.0%)	16 (2.5%)
Totaal	1294	1644	2487	2381	639

Levenseinde^{KLINIEK} 4

4

Gehonoreerde hulpvragen 12 mnd | nov-18

	2015	2016	2017	2018
Kanker	103 (28.2%)	149 (29.9%)	180 (24.0%)	167 (26.5%)
Zenuwstelsel	0.0%	73 (14.6%)	116 (15.5%)	97 (15.4%)
Hart- en vaat	0.0%	14 (2.8%)	12 (1.6%)	5 (0.8%)
Longaandoeningen	0.0%	8 (1.6%)	27 (3.6%)	14 (2.2%)
Overige somatiek	138 (37.8%)	42 (8.4%)	40 (5.3%)	36 (5.7%)
Combinatie van aandoeningen	0.0%	34.7%	47 (6.3%)	116 (18.4%)
Stapeling van ouderdomsaandoeningen	53 (14.5%)	119 (23.8%)	186 (24.8%)	102 (16.2%)
Dementie	35 (9.6%)	48 (9.6%)	76 (10.1%)	53 (8.4%)
Psychiatrie	36 (9.9%)	46 (9.2%)	66 (8.8%)	41 (6.3%)
Totaal	365	499	759	621

Levenseinde^{KLINIEK} 5

5

Zorgvuldigheidseisen

De arts moet ervan overtuigd zijn, dat .....

- a het verzoek vrijwillig en weloverwogen is
- b het lijden uitzichtloos en ondraaglijk is
- c de patiënt goed voorgelicht is

Arts en patiënt moeten ervan overtuigd zijn, dat .....

- d er geen redelijke andere oplossing is

Verder

- e second opinion door onafhankelijk arts
- f medisch technisch goed uitgevoerd

- **Toetsing achteraf door Regionale Toetsingscommissie Euthanasie**

Levenseinde^{KLINIEK} 6

6

Casuïstiek

Welkom in de wereld van Miranda en René en Marion.

Dit is waargebeurde casuïstiek, zelfs hun namen hebben we niet veranderd. Mogelijk dat aanwezigen in deze workshop hen herkennen. Gelukkig hebben wij hier allen ons beroepsgeheim.

Levenseinde^{KLINIEK}

7

7

Casuïstiek

- De wereld van Miranda
- Speelt in een verpleeghuis!
- Het betreft een 40-jarige vrouw, sinds 20 jaar bekend met de diagnose MS
- Ze heeft een zeer betrokken SO, maar zonder ervaring met euthanasie
- Ons traject met haar heeft nog geen maand geduurd

Levenseinde^{KLINIEK}

8

8

VRAGEN?

- Hebt u in dit stadium van ons verhaal al vragen of opmerkingen, dan kunnen we die nu bespreken

Levenseinde^{KLINIEK}

9

9

De wereld van René

- 52-jarige man, sinds 4 jaar bekend met zeer agressieve vorm van MS.
- Moeilijke jeugd en eerste echtgenote overleden aan borstkanker.
- Boosheid en frustratie
- Depressie?
- Vrijwilligheid?
- Wilsbekwaam?

Levenseinde^{KLINIEK}

10

10

Vragen?

- Begrijpt u ons dilemma in het eerste deel van het traject met René ?
- Zou u deze casus anders hebben aangepakt?
- Zou u een dergelijk traject zelf willen/kunnen lopen?
- Van wie zou u hulp vragen als u overweegt een dergelijke casus op te pakken?

Levenseinde^{KLINIEK}

11

11

Video van Marion

- Communicatie hoe lastig het kan zijn...
- 10-12 minuten om met jullie te delen

Levenseinde^{KLINIEK}

12

12

